

Zavcerjev vrh

Če hočemo v Mariboru načeti vprašanje tujskega prometa, moramo najprej spoznati in vzljubiti najbližje in najlepše tujskoprometne točke. K tem pa spada prvi vrsti Zavcerjev vrh (924); vsak dan ga vidimo z dravskega mosta kot zadnji vidni vrh Kobanskegorovja.

Električne žarnice so še svetle v Mariboru, ko smo se koncem starega leta bližali Sv. Urbanu. Kmetje in viničari, ki so šli ali z mlekom v mesto ali pa v cerkev v Kamnico, so postajali bolj in bolj pogosti. Šele proti Sv. Križu je postala pokrajina jasna. Razlike med gozdom in zasneženim poljem so postale ostre kot nikoli. S snegom pobeljena polja in travniki, so tvorili proti temnim masam smrek in jelk veličastne harmonične kontraste, katerih se srce in oči ne morejo nikdar opiti. Slovenska narodna občina iz avstrijskih časov Sv. Križa gleda danes praviako ponosno kot nekdanja na bahato se preveljavljajočo dolino in kaže potnika pot naprej proti Zlemberskim ribnikom in proti Ostremu vrhu, stari slovenski trdnjavi zidani na skali sivi.

V gornji Bresterniški dolini se lahko odločimo za Robnikovo pot, ki nas najprej pripelje na Zavcerjev vrh in ki vodi od tam v Selnico. Škoda, da markacija vsled starosti marsikje odpove; poti kot take pa tudi ne uporabljajo mnogi, ker jo kot turisti ne poznajo. Hudomušneži trdijo, da jo je znani narodni delavec v tukajšnjih obmejnih krajih gosp. Robnik markiral, da je bolje znal hoditi preko Selnice v Ruše vasovat. Druga pot pa, ki je lepa radi lepega razgleda na sever v graško kotlino in na Pesniške vrhe gre mimo Gradišnika, kjer pozdravi tujca pri vodnjaku svetilkačiča se kamena streha in dalje po vozni cesti pod Slemenom. Nova markacija je na obeh poteh nujno potrebna.

Sleme in planotasto višavje Zavcerjevega vrha sploh je bila do lani največja aglomeracija dimnic Sloveniji, in mogoče celo v vseh Alpah. In mi smo hoteli videti tudi dimnice! Pri Znidarju smo okregani, češ, da se hodi gospoda iz mesta norčevati iz črnih kuhinj uboega kmeta. Celu slike dimnic so prišle v časopise! Tretjič sem bil v Znidarjevi dimnici, danes se moram prvič zagovarjati, danes je prijazna beseda brez moči. Našega zagovora ženica ni poslušala, razjokala se je, in odšla. Mož pa, kateremu sem kar mogoče poljudno tolmačil vsebino in pomen etnografije, je molčal in kašljal. Nerazumevanje od strani kmeta za razne strokovne težnje ni nič čudnega in je daleko manjše kot nerazumevanje razigranega mladega meščana za kmetijske lastnosti. Oboje pa kaže na pomanjkanje socialnih vezi med mestom in deželjo. Kar se pa turistične tiče, je treba radi obojestranske subjektivnosti vzgajati še oja za ptujski promet in gledanje prirode.

Sleme se imenuje skupina samotnih kmetij okoli Zavcerjevega vrha. Pred letom dni sem našel tu celo skupino dimnic, danes, po enem letu, ni več niti ene v originalnem pomenu besede. Povsod so že v njej železni stedišniki. Sem k Gartnerjevi kapeli je markiral agilni Robnik pot in še dalje, ni pa našel naslednikov, ki bi markacijo vzdrževali. Gartnerjeva kapela leži nad Javnikovo lubo, t. j. posestvo, katero obdeluje najemnik, in je najlepše razgledišče za Graško kotlino in obrobne pokrajine. Od Golice do Riegersburga in hribov okoli Gleichenberga se širi zemlja kot pisana preproga pokrajinskih raznolikosti, ki se posebno vplivajo vsled neposredne okolice Gartnerjeve kapele. Poleg kapele je košata lipa in pod njo klop. Zadaj za kapelo šumi temni gozd smrek in jelk, pred njo pa so pečena polja in travniki, ki dovoljujejo očem, da se pijano navzljajejo slastnega pogleda na blagoslovljeno Graško kotlino, katero amfiteatralno obrobajo alpski masivi vzhodno od Labudnice ter južno od Mure in Murice. Od polj proti gigantski pokrajinski areni Graške kotline pa se širi ploskev melanholičnih brez, ki se kmalu izgube v črnem gozdu, da tako dvignejo človekovo čustvovanje do navdušenja za divjo prirodo in ustvarijo hignu sovraštvo do mesta in mestne sistematičnosti. To je pogled v politično tui svet, ki pa je tako lep, kot del božanske prirode, da ga

vzljubi turist kot svojega, ker je to del neskončnega vesoljstva. In če je turistična sredstvo za utrjevanje narodne zavesti, je ona v pravitaku veliki meri tudi pot za izmirjenje narodnih političnih nasprotstev in sredstvo za medsebojno uvajanje k strpnosti in kulturnemu sožitju na za vse lepi in odprti zemlji.

Skozi gozd za Gartnerjevo kapelo pridemo do razvalin Zavcerjeve kapele, ki je dala vrhu ime in ki leži na lazu tik pod vrhom, na lazu, katerega lepo vidimo z dravskega mosta. Kmetija je pogorela in posestvo ne donaja toliko dohodkov, da bi se kmetija, t. j. hiša in lilevi nanovo postavili. Edino kapelica čuva razvaline, travnike, gozd in kar je v gozdu. Par minut po Gartnerjevi kapeli smo nad mozaikom Planine imenovane Pohorja, Dravskega polja ter neskončne nižine brezmejnega Srednjega Podonavja. Kot grbasta hrbtišča se zviljajo pred brazdami Slovenskih goric Sv. Križ, Sv. Urban, Lucijan vrh in Bresterniški vrhovi. Za Dravo pa dremlje bahata frančiškanska cerkev, Narodni dom in vsa masa kletk za civilizirane, tehnično blazne ljudi XX. stoletja; poleg njih pa mirno sanjajo okoliške vasi Maribora na blazini dravskopoljskih gozdov.

Za človeka pa je deviška priroda še lepša, ker je ne more trajno uživati. Skozi temne gozdove z idiličnimi partijami starih kosmatih dreves z narahlo upognjenimi, s storži težko obloženimi vejami, skozi romantične goščave mladih nasadov in poleg neugnanih vod, ki dčvijajo brez vsake discipline v žrelo ne-nasitljive Drave, pridemo mimo samotnih žag v območju dolinske poseljenosti in s tem ali v Bresternico, ali v Bistrico ali v Selnico.

Iz Maribora smo v štirih urah pri Gartnerjevi kapeli, od Zavcerjevih razvalin pa v dveh v Selnici, še preje pa v Bistrici, ali skozi Feldebacherjevo ali Habidovo grabo v Viltušu.

Splošno obstoji za vse Kobansko gorovje od Sv. Urbana do Košenjaka potreba, da se svetu razkrije. Hvalevredno delo vrši foto-odsek SPD v Mariboru, ki odkriva in razstavlja pri »Unionu« kobanske naravne lepote. Njegovo delo pa je s splošnega vidika nepopolno; kajti današnji ptujski promet ne gre samo za idiljami, katere se potom fotografij odkrivajo, današnji ptujski promet hoče življenja v prirodi, v lepih krajih. Na življenje s prirodo pa misli danes le še od pisarne utrjeni uradnik in znanstvenik ali umetnik, potem ko se je preobjedel kavarn. Današnji ptujski promet mora imeti za podlago prometna sredstva, avtomobilske ceste, električne in druge železnice brez dima in prahu. Nam, ki živimo v patrijarhalnih razmerah, se zdi klje po žični železnici na Pohorje domišljav, zahteva po električni železnici preko severnih Slovenskih goric pa predrzna. Edino pobožna želja, da bodi cesta Maribor-Prevalje za božjo voljo v drugačnih razmerah — ampak ne radi nas, temveč radi tujcev — je še kolikortoliko upravičena. Mi čakamo, da nas pridejo tujci opazovati radi naše ptujsko-prometne primitivnosti, na kateri se bo razvil zlati vek našemu ptujskemu prometu.

Ozemlje Zavcerjevega vrha je bilo, pravitako kot Ostri vrh in Kapla, prometno usmerjeno na Lučane, oziroma na Arvež. Zato so vsa prometna sredstva z Dravsko dolino v slabem, skoro obupnem stanju. Iz državnih, vojaških, narodnostnih in ptujskoprometnih ozirov je potrebno, da dobijo ti kraji zveze v Dravsko dolino v obliki dveh avtomobilskih cest, od katerih bi ena šla iz Bresternice k Zlemberskim ribnikom, druga pa ob Čermenici na Kaplo. Socialne razmere teh krajev so izredno slabe. Edino bogastvo — les, je prisiljen kmet radi slabih cest dajati na pol zastoni. S cestami po dolini Bresterniške vode k Zlemberskim ribnikom in po dolini Čermenice na Kaplo bi bila postavljena baza za gospodarski razvoj teh krajev; za razvoj gozdarstva, živinoreje, mlekarstva in ptujskega prometa, zraven pa bi ti kraji prišli iz prometnega območja Avstrije v prometno območje Jugoslavije, s čimer bi šele bili resnično privedeni k Jugoslaviji. Stürzlaus.

Mariborski in dnevni drobiž

Delokrog in kompetenca oblastnih komisarijev

Ministrski predsednik in notranji minister general Pera Živkovič je izdal včeraj sledečo uredbo o delokrogu in kompetenci oblastnih komisarijev: Komisarij izvršuje vse posle razpuščenih oblastnih skupščin in oblastnih odborov kot organ velikega župana pod njegovim nadzorstvom in po njegovih navodilih in je njegov službeni naziv: Komisarij oblastne samouprave oblasti. . . V komisarijev pristojnost spadajo vsi posli bivših oblastnih skupščin in oblastnih odborov. Dosedanje oblastne uredbe ostanejo v veljavi, dokler se ne bodo izdale nove. Število samoupravnih oblastnih uradnikov naj se zniža na neobhodno potrebno število. Strokovni referenti velikih županov, v kolikor so postavljeni, bodo opravljali poleg svojih rednih tudi oblastne posle. Oblastni strokovni referenti za isto stroko se ne bodo obdržali niti na novo postavili. V slučaju potrebe bodo namesto strokovnega oblastnega referenta postavljeni nižji strokovni uradniki kot pomožni organi referenta velikega župana za oblastne posle. Komisarijevo plačo določa veliki župan. Sestavljeni in odobreni proračuni za to leto ostanejo v veljavi s spremembami, ki bodo izvršene v skladu z novim stanjem. Veliki župan je upravičen vsak čas pregledati delo komisarija in njegovih organov in vseh oblastnih ustanov bodisi sam ali potem svojih referentov. Vse oblastne uredbe in pravilnike izdaja veliki župan s komisarijevim sopolisom.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 22. januarja ob 20. uri »Na cesaričino povelje«, ab. A.
Sreda, 23. januarja ob 20. uri »Učiteljica«, ab. B. Prvič.
Četrtek, 24. januarja ob 20. uri »Divja raka«, ab. C. Kuponi
»Učiteljica« na mariborskem odru. V sredo, 23. tm. se po daljšem času vrže prvič v letošnji sezoni krasna Nicodemijeva drama »Učiteljica«, ki je dosegla pred leti na našem odru nenavadno lep uspeh. V glavnih vlogah nastopita gđ. Kraljeva in g. Grom. Režira g. J. Kovič.

Svetosavska proslava v Kazini v nedeljo, dne 27. tm. ob 10. dopoldne liturgija, zvečer ob 20. koncert in zabava. 142

Iz Olepševalnega društva.

Sinoči se je vršila odborova seja Olepševalnega društva, na kateri se je poslovilo društvo od dosedanjega svojega predsednika in duše Olepševalnega društva po prevratu, finančnega komisarija g. Ivana Mahkova. Premesitev finančnega ravnateljstva iz Maribora je zadela tudi njega, da mora iz našega mesta v Ljubljano. Maribor se mu je zelo priljubil, posebno pri srcu pa mu je bilo ves čas Olepševalno društvo. Ko je po prevratu društvu še slaba predla, je prevzel on njegove posle in zopet dvignil društveni ugled ter razvil društveno delovanje v korist vsega mesta in vseh meščanov. Da bi bilo mogoče izpopolniti naš mestni park, je storil vse, da se izpopolni naprej društvena vrtarinja. V kritje stroškov in za pridobitev denarnih sredstev je prirejal za društvo koncerte v parku ter skrbel za dohodke tudi na drsališču. Ponoči je nadziral delavce, ko so odmetavali sneg, podnevi pa je, brž ko mu je dopuščala služba, nadziral poslovanje pri blagajni in vrvenje na drsališču. Sedaj odhaja v Ljubljano, pri Olepševalnem društvu pa bo ostala za njim velika vrzel. Odbor Olepševalnega društva se je svojemu aginemu podpredsedniku iskreno zahvalil za njegovo uspešno delovanje ter mu želel, da bi si našel enako uspešen delokrog tudi v Ljubljani, mariborskemu Olepševalnemu društvu pa tudi še v bodoče pomagal s svojimi nasveti in bogatimi izkustvi. Vso srečo na novem mestu!

Požar v dravogradski rafineriji olja.

Včeraj popoldne je nastal v znani dravogradski rafineriji g. Golla na dosedaj nepojasnen način velik požar. Domnevajo, da je počila v rafineriji oljedvodna cev. — Okoliška gasilska društva iz Mute, Guštanja, Slovenjgradca in celo iz Maribora so poleg domače požarne brambe začela reševalna dela. Ker so kmalu začeli eksplozirati celi tanki bencina, olja in masti, so se reševalna dela omejila le na izoliranje sosednjih objektov, kar se je — po dosedanjih poročilih — brez večje nezdode tudi posrečilo. Vsi sosednji objekti, kakor žaga in stanovanjske hiše, so več ali manj izven nevarnosti. Pogled na pogorišče je bil strašen in romantično grozen: Bareli bencina in sodi olja so eksplozirali vsled velike vročine drug za drugim z veliko detonacijo in dvignili so se takoj stebri črnega dima, iz katerega so švigali veliki plameni. Mariborski gasilci, ki so bili včeraj okrog 4. pop. telefonično avizirani, so se takoj z dvema brizgalkama pod poveljstvom kapetana Ivana Vollerja odpeljali na kraj nesreče, ki je od Maribora oddaljen 62 m. Po zelo mučni vožnji so med silnimi napori (radi hribovite in ledene ceste) dospeli šele okrog 8. zvečer na mesto katastrofe. Neumorno so delali vso noč in se bodo najbrže vrnili okrog 4. popoldne.

Razstava konkurenčnih osnutkov za zgradbo kopalnišča na Felberjevem otoku. Konkurenčni osnutki načrtov za uporabo kopalnišča na Felberjevem otoku bodo razstavljeni v čitalnici študijske knjižnice v kazinskem poslopju od dne 23. do vštveši dne 30. januarja 1929 vsak dan od 9.—12. in 15.—18. Vstop prost.

Smrtna kosa.

Davi je umrl 76letni Alojz Knapck iz Krčevine. Nenadoma ga je zadela kap. Pogreb pokojnika se bo vršil v četrtek ob 16.

Število bolnikov

v mariborski javni bolnici je od novega leta do danes naraslo že na 666.

Plesna prireditve

bo v bodoče dovoljeval policijski komisariat le v slučaju, da prinesejo reflektanti na policijo pismeno potrdilo, da so plačali oblastni davck v znesku tristo dinarjev. Za ostale zabavne prireditve brez plesa to ne velja.

Orožne liste

naj dvignejo stari in novi reflektanti čim prej pri oficijalu g. Jugu na policijskem komisarijatu.

Povodenj na pošti.

V podstrešju glavne pošte v Mariboru je zamrznila vodovodna cev. Ko je v nedeljo zapihal jug, je cev počila. Posledice seveda niso izostale. Voda je vdrla iz podstrešja v spodnje prostore in skozi stropce celo v pritličje. Škode, razun stroškov za očiščevalna dela, ni bilo.

Društvo drž. policijskih nameščencev in upokojencev mariborske oblasti ima dne 4. in 5. februarja vsakokrat ob 18. v gostilni Kosič v Vetrinjski ulici redni letni občni zbor, o čemer se obveščajo in vabijo vsi člani. — Odbor.

Veseli pustni prizori,

ki so že lani izzvali med našo dečo veliko zadovoljstvo in zabavo, se bodo vršili tudi letos in sicer dne 5. februarja v veliki dvorani Uniona, na kar že danes opozajramo naše malčke in njihove starše.

Rajanje malčkov,

vsakoletna prireditve, ki je posvečena razvedrilo in veselju naših najmlajših, se bo vršila tudi letos 11. februarja ob 15. uri. ISSK Maribor je podvzel vse, da doseže rajanje namen v celoti. Na sporedu so pestre zanimivosti, ki jih bo izvajala deca od treh do petih let in jih Maribor še ni videl. Zakleta kraljičina, brusac iz Benetk, tekme kolesarjev, Liputanci, romanje v obljubljeno deželo in še marsikaj bodo videli naši malčki. Več jim bomo zaupali prihodnjic. 139

Tisoč in druga noč.

Ne praviljena, temveč resnična; ne sen, ampak stvarnost. Razkošne orijentalne dekoracije bodo povedle obiskovalca redute ISSK Maribora v bajeslovni Orijent. Tisoč in druga noč bo največja letošnja pustna prireditve. 93